

RESSORGIMENT

OCTUBRE 1964

H. NADAL I MALLOL, Director
Oficines: PERGAMINO 244, Bs. Aires (6)

NUMERO 579

INSTITUT LLONCH DE FONTOVA

Directora: Fca. LLONCH DE FONTOVA

30 Anys d'Ensenyança Professional

• Tall i Confecció

Des dels primers mesos l'alumna pot tallar i confeccionar els seus vestits.

• Gotes i Faixes, inclús ortopèdiques

• Capells

Curs pràctic sense teoria.
Preparam per a l'ingrés a casa de Modes.

• Labors i Elenceria

• Dibuix - Pintura - Música

Cursos abreujats per a professionals.
Exàmens lliures.

Atorguem Diplomes

Mencionant aquesta revista gaudirà d'un descompte en la mensualitat

Sol·liciti informes a: RIVADAVIA 1966 - Buenos Aires

C
O
N
S
I
G
N
E
S

Apreneu d'escriure bé el català.
Porteu els vostres infants a una escola catalana.
La vostra premsa ha d'ésser la catalana.
Parleu català a tot arreu.
Compreu Llibres Catalans.

Comandes: a J. ESCOLÀ. Av. L. M. Campos 1331, Bs. Aires
Telèfon 76-0809

Un bon llibre: **APOSTOLS I MERCADERS** de PERE FOIX
Adquiriu-lo: Pergamino, 244 - Buenos Aires. \$ 180.-

DOCTOR JOAQUIM JUANOLA I MASSÓ

Membre corresponent de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya

A D V O C A T

Avinguda Urdaneta, 87
CARACAS-VENEZUELA

Està a la disposició dels catalans

T. 35-0873

Badaló

A. FELIU BADALÓ & CIA.
ÒPTICA - FOTOGRAFIA - ORTOPÈDIA

Fabricació de tota classe de cristalls per a corregir els defectes visuals.

Revelacions i còpies fotogràfiques en el dia.

FAIXES ortopèdiques, de vestir i Braguers.

LAVALLE 962

Catalans que aneu a l'URUGUAY:

a **Montevideo** allotgeu-vos a la

☆ Pensió Catalunya

MIQUEL PASCUAL, Propietari

Hi trobareu
bon tracte
i bon servei

— CARRER PAYSANDÚ 813.

A 3 quadres de la Plaça Independència
i de l'Avenida 18 de Julio.

FONTANA imprimeix «Res-
sorgiment» des de l'any 1920!

PERÚ 796, BS. AIRES

**EL SIMBOL D'
AQUESTA MARCA**

empara la més alta qualitat en faixes i cotilles de vestir i en faixes d'indole medicinal (estómac calgut, ronyó mòbil, obesitat, operats, maternitat, etc.) La Casa Porta, pel seu prestigi i seriositat, és l'establiment de confiança, no tan sols en faixes de tota mena, sinó també en articles ortopèdics, Mitges i benes elàstiques, braguers per a les hèrnies, espatillers, etc.

Sol·liciti Catàlegs i Preus

Antigua
Casa

PORTA

CANGALLO 1169

EMÍLIA LLORENS
ARQUITECTE

ALBERTO VIGNES 1265

T.E. 658-1001

HAEDO

F.C.N. D.F.S.

RESSORGIMENT

Any XLIX

Buenos Aires, Octubre 1964

Núm. 579

ELS JOCS FLORALS DE LA LLENGUA CATALANA, ENGUANY DISCURS DEL PRESIDENT, MESTRE PAU CASALS

Honorables autoritats,
Senyores i senyors:

Aquesta vegada les meves primeres paraules són per a expressar-vos quant sento no poder trobar-me entre vosaltres, en el moment en què els Jocs Florals de la Llengua Catalana tornen a celebrar-se a Perpinyà, en aquest esplèndid Palau dels Reis de Mallorca que tantes evocacions desperta en tots nosaltres. No m'és possible d'assistir personalment a la Festa de la Poesia perquè els compromisos contrets per a la "creuada per a la pau", que amb els meus únics i modestos mitjans he iniciat des de fa uns anys, m'obliguen a trobar-me en terres llunyanes el dia d'aquesta festa assenyalada. Sapigueu, però, que de tot cor estic amb vosaltres, que com sempre em sento plenament solidari de la vostra melangia i de les vostres esperances, i que confio en què els Jocs Florals d'enguany constituïran una altra fita destacada en aquest retrobament de la llengua catalana, sotmesa des de fa molt de temps, a l'altra banda dels Pirineus, a unes prohibicions tan injustes com cruels.

He dit "aquesta vegada" perquè no oblidó ni oblidaré mai l'"altra vegada" en què els Jocs Florals tingueren per marc aquest Palau centenari i venerable, i en què també se m'ofereí l'honor d'ocupar la Presidència del Consistori. Era pel mes de setembre del 1950, poc després que, gràcies al concurs d'eminentes artistes vinguts dels països més diversos, a la vila rossellonesa de Prada, haviem celebrat el primer Festival en homenatge al geni de la música, a Joan Sebastià Bach. Que se'm permeti de dir ara, com un incís, que la continuïtat d'aquests Festivals, celebrats en terres catalanes, és un dels grans orgulls de la meua vida.

En aquella ocasió, és a dir catorze anys endarrera, la situació en què es trobaven la nostra llengua i la nostra cultura era encara més difícil que en l'actualitat. Des de l'acabament de la dissortada guerra civil fins al 1950, eren comptats els llibres que en el Principat havien pogut publicar-se en català, sense parlar de la prohibició total de revistes, setmanaris i diaris, així com de l'ensenyament escolar, prohibició que encara continua. Tanmateix, les perspectives han canviat. I és que quan un

Poble roman fidel a la seva llengua, totes les prohibicions són inútils perquè a la llarga topen contra la realitat, contra la senzilla i indestructible realitat, que ha anat forjant-se a través dels segles i que és més forta i duradora que les obcecacions passatgeres.

Em recordo molt bé dels Jocs Florals de 1950. Ja feia anys que es celebraven a l'exili, en ciutats americanes i europees, perquè havien estat foragitats de casa seva. Llavors era la primera vegada que s'acostaven al mateix llindar de la frontera pirinenca. Semblava que era pròxim el seu retorn a la Ciutat Comtal, on havien estat restaurats gairebé un segle abans. I no ha estat així. Han passat anys i més anys, i la Festa de la Poesia es troba encara com un pelegrí que busca afanyosament la terra promesa. Però la fidelitat l'ha salvada: la fidelitat dels de dintre i dels de fora. Ja fa més de vint anys que els Jocs Florals es porten a terme lluny de la capital catalana; quants esforços, quantes energies, quantes abnegacions han calgut per a mantenir-los! Joiós, emocionat, aprofito aquesta avinentesa per a expressar la meua felicitació a tots els que han contribuït al seu manteniment, a tots els organitzadors de les ciutats més allunyades que no han escatimat els seus esforços, a totes les autoritats estrangeres que els han donat acolliment, a tots els poetes i prosadors que malgrat l'adversitat, han continuat enviant les seves composicions a aquest concurs literari, aureolat per la divisa multisecular de "Pàtria, Fides, Amor".

Quan la nostra Festa es celebra com avui mateix, a les comarques assolellades del Migdia, és quan està més en consonància, quan més s'adapta a l'esperit que animà la seva creació, sis-cents anys endarrera. Sis-cents anys! Quantes transformacions no s'han produït d'aleshores ençà! Quants tombs no ha donat la història dels homes i dels pobles! I, tanmateix, aquell culte a la Bellesa i a la Poesia, que llavors començava a les comarques mediterrànies, és el mateix en què segueix inspirant-se la nostra Festa dels Jocs Florals. No som anacrònics; som del nostre temps, però ens enorgullem d'aquesta llarga tradició de conreu de les arts i de la poesia, i considerem que cometriem una claudicació greu si l'abandonéssim, si ens sotmetéssim a im-

posicions foranes, si deixéssim d'ésser nosaltres mateixos, perquè aquesta és l'única manera d'ésser plenament universals, d'ésser-ho amb substància pròpia i no com unes entelèquies desarrelades i desvirtuades. Quan es tracta del servei de l'esperit, la tradició no és una rêmora, sinó un signe de noblesa, que dicta les seves exigències. I la primera exigència moral és la lleialtat.

Abans, he dit, en comparació amb 1950, han canviat les perspectives per a la nostra llengua i la nostra cultura. I així és. És cert que, malauradament, els Jocs Florals encara no han pogut retrobar el caliu de la seva llar, però tots els testimonis que rebem de casa nostra coincideixen a afirmar que la represa catalana compta ja amb bases sòlides, que la maltempada s'està esvaint per la mateixa força de les coses, que els mateixos autors de les prohibicions comencen a adonar-se —tímidament, potser encara sense gosar confessar-s'ho— del gran error que han comès.

Des de 1950, a desgrat de totes les dificultats i de tots els entrebancs, s'han publicat més de 2.000 títols en llengua catalana, i entre aquests títols figuren traduccions dels millors autors estrangers, el que demostra una vegada més que no volem entaforar-nos en una closca de cargol, sinó obrir de bat a bat el nostre esperit —amb les seves modulacions pròpies— a totes les tendències que nodreixen i vivifiquen, a totes les cultures alienes. Mai no és inútil de recordar algunes veritats elementals, com dir, per exemple, que la terra és la terra i la llengua és la llengua. Passen sistemes i règims polítics, però la devoció a la llengua materna no coneix eclipsis ni postergacions, s'envigoreix sota les tempestes i produeix allò que, per als obcecats, és com un miracle, quan en realitat és un senzill fenomen humà, amb la meravellosa resplendor de les grans realitats de la vida. Jo vull esperar que en certes esferes la comprensió acabarà per imposar-se, i que aquesta comprensió els farà veure que per tal d'establir una veritable concòrdia entre es pobles hispànics cal respectar les particularitats mil·lenàries, que reflecteixen els sentiments profunds i ancestrals de l'ànima popular.

L'any 1950, des d'aquest mateix Palau perpinyanenc, jo deia aquestes pa-

raules: "Poetes i prosadors de llengua catalana, un vell artista català que ha viscut sota molts cels i que ha passat per molts països, us saluda avui fraternalment i us encoratja a treballar i a perseverar". Vull acabar amb aquesta mateixa advocació, ara que han transcorregut encara més anys, que he viscut sota més cels i que he passat per més països. Sigueu fidels a la terra i a la llengua, no per a tancar-vos i recloure-us, sinó per a tenir una veu pròpia en el gran concert dels sentiments i les esperances dels homes. Si n'he sentit, si n'he compost, si n'he executat de música en la meua llarga vida! Això no obstant, mai no he oblidat que la meua santa mare, mentre em bressolava, em cantava dolçament una cançó popular del nostre país: "La Mare de Déu, quan era xiqueta..." I actualment, si recorro països i més països amb la intenció de donar-los el meu missatge de pau, és per a executar el meu oratori "El Pes-

sebre", compost en el refugi de Prada durant l'etapa ombrívola i angoixosa de l'ocupació nazi. Ara bé, "El Pessebre" està ple de ressonàncies catalanes, perquè jo no puc deixar d'ésser el que sóc, i amb tot, arreu troba la mateixa acollida entusiasta i comprensiva entre els homes de bona voluntat.

Presenteu els meus respectes a les autoritats franceses, que altra vegada us ofereixen la seva generosa hospitalitat, i presenteu també els meus homenatges a la Reina de la Festa, als peus de la qual diposito, simbòlicament, el meu ramell de violetes. Que l'èxit coroní els vostres esforços; que aquests Jocs Florals siguin un altre cant d'esperança, i que les seves vibracions s'estenguin, joiosament, victoriosament, més enllà de les Alberes. En acomiadar-me de vosaltres, apago un tremolor nostàlgic de la meua veu per a dir-vos ben fermament: A reveure, germans.

Pau Casals

Els Jocs Florals de Perpinyà

(Especial per a "RESSORGIMENT")

Aquest any, els Jocs Florals de la Llengua Catalana a l'Exili, han obtingut un esclat extraordinari. En País Català, amb l'assistència de nodrides delegacions de totes les terres catalanes, la Festa s'ha desenrotllat en aquell ambient de germanor on sols la idea de Pàtria presideix.

El Pati d'Armes del Palau dels Reis de Mallorca era insuficient per a poder encabir aquella riuada de gent de tots estaments, pels quals la gran diada en honor de les lletres pàtries, els era una diada també nacional, és a dir, totalment catalana. Hom pot calcular prop de dues mil persones, les que congregaven dintre d'aquell esperit on, rossellonesos, algueresos, valencians, illencs i gent del Principat s'unien en un mateix ideal: la nostra solidaritat en defensa de la nostra llengua, de la nostra cultura col·lectiva.

La vetlla de la Festa, als jardins de Sant Vicenç, on l'art i la germanor catalana es van plenament manifestar, es donà la benvinguda a tots els qui ens feien l'honor de participar a les festivitats. Sardanes, ballets pels diversos Esbarts de la contrada i cançons catalanes es van fer sentir després que, solemnement, i als acords de la "Santa Espina" la bandera catalana va ésser enlairada. Un moment emotiu d'aquella vetllada va ésser "El Cant dels Ocells" del Mestre Pau Casals, admirablement interpretat per la Sra. Solange Bauby, en català, naturalment.

Diumenge 27 de Setembre, diada cabdal, va tenir lloc, al migdia, a l'Ajuntament Perpiyanès, una recepció presidida per l'Alcalde Sr. Pau Alduy, en homenatge a tots els qui participaven als Jocs. Cal fer una remarca, molt significativa, sobre el discurs del primer magistrat municipal, car va centrar-se, precisament, en un punt on nosaltres els catalans tenim un interès major: el lloc que pertany a les nostres terres dintre de la Nova Europa; car, cal que l'Europa de demà si-

gui l'Europa de les Nacions, de les particularitats, on cada raça, cada idioma, cada individu, hi tingui un significat.

Moments abans de començar la Festa pròpiament dita, una desfilada de Grups Folklòrics va recórrer les principals avingudes perpinyaneses. Amb un cert retard, degut a la nombrosa assistència que s'afanyava a prendre lloc en el reial recinte s'obrí la Festa amb un parlament en francès, fet pel President de la Comissió Organitzadora, l'Inspector d'Acadèmia Sr. Raimon Toraille.

Seguidament es donà lectura al discurs del President del Consistori Mestre Pau Casals. Aquest, impedit per raons professionals, però sobretot patriòtiques, ja que la Festa s'escau precisament en un moment que Mestre Casals porta el neguit català enllà l'Europa, el seu discurs va ésser llegit pel representant de **Ressorgiment** a l'acte, En Lluís Esteve.

Jordi-Pere Cerdà, Secretari, llegeix el veredict, el contingut del qual dóna noms d'antigues promocions i de novelles esperances. Vet ací el perquè dels Jocs Florals: honorar els grans Mestres de les Lletres, obrir nous horitzons a nous poetes, nous literats, noves inquietuds.

La Flor Natural s'ha atorgat a la Sra. Simona Gay, germana del gran poeta rossellonès Josep-Sebastià Pons, pel seu recull "El mas d'En Marc" i altres poemes. L'Accèssit a la Flor Natural ha estat per a Concepció Maluquer, de Barcelona, per la seva obra "Curriculum vitae". L'Englantina al Sr. Josep Ruaix i Vinyet, de Mojà; la Viola al Sr. Joan Valls i Jordà, d'Alacant. La resta de Premis els trobareu en la llista que donem al peu de la present descripció.

Acabada la lectura dels premis, el Sr. Sanchis-Guarner, Mantenedor, va anar, per delegació, a cercar la Reina de la Festa i les seves damiselles d'Honor. Als acords de la Marxa de Joan I, magistralment interpretada per la Cobla Camps-Audibert, les belles damiselles prengueren lloc a l'estrada: la Reina en

el tron daurat amb la bandera catalana al fons; les damiselles d'Honor, com papallones vivents, a l'entorn.

La guanyadora de la Flor Natural, Sra. Simona Gav donà lectura d'una de les seves poesies, a l'ensems que retia homenatge al seu germà, el seu mestre en literatura. Els altres llorejats donaren, també lectura a llurs treballs, i, com a colofó, el Discurs de Gràcies, fou pronunciat pel literat Gumersind Gomila, qui va cloure, de manera magnífica, aquesta gran Festa de les Lletres Catalanes que enguany es retrobaven en terra catalana, qui sap si per darrera vegada.

Però el sublim va venir després: uns "Segadors" límpids com un cristall, batalladors com en 1640, van retrunyir, triomfants, dintre d'aquelles pedres on la història hi perdurà. Quins "Segadors"! Els Catalans del Principat no sabien on eren. Era possible? La tenora eixordava, el contrabaix marcava, sever, les notes més greus... Quins "Segadors"! van arribar a fer esclatar plors d'emoció, com podreu molt bé comprendre. Va caldre repetir-los tres cops més... Miracle de Catalunya, de la Immortal Catalunya. 25 anys després, els Catalans del Principat, de València i de les Illes, oferiren llur emoció als patriotes de llurs contrades respectives, caiguts per l'ideal comú. **Catalunya, com epicentre de la Confederació dels Països Catalans.**

Jordi de Sant Martí

ALTRES AUTORS PREMIATS: Josep-Maria Murià (Mèxic); Mossèn Serra i Janer (Lleida); Irene Peipoch (Barcelona); J. Carner-Ribalta (Estats Units); Josep Gouzy (França); Angel Cao (L'Alguer); Gumersind Riera (Barcelona); Isidre Fonts i Masdeu (La Selva del Camp); Antoni Cabré-Brull (Barcelona); Amadeu Bernadó (França); Lluís Alpera (València); Pasqual Scanu (L'Alguer); Joan Fuster (València); Víctor Castells (São Paulo): "La independència de Catalunya es troba en el camí de l'autenticitat"; Josep M. Poblet (Barcelona); Eugeni Judàs (Buenos Aires); J. Massana-Cortina (Barcelona); J. Soer i Vidal (Mèxic); Albert Manent (Barcelona); Maria-Dolors Vallverdú (Reus); Roger Grau (França); Florenci Cases (El Maresme); Miquel Arimany (Barcelona); Baldiri Juscafressa (Barcelona); Jaume Lladó (França); Joan Oller (Barcelona); Francesc Mora (Girona); Josep Marcos (Anglesola); Ramon Planes (Barcelona); Joan Pey (Menorca) i Carme Macià (Anglesola).

EL SOPAR DELS JOCS. — El tradicional Sopar dels Jocs Florals ofert per la Reina, va celebrar-se en el Restaurant del Rei Sanç en un clima de germanor i d'abrandament patriòtic entre els catalans residents al Rosselló i altres indrets de França i aquells que vingueren del Principat, de València i de les Illes Balears i de L'Alguer. Hom parlà dels problemes que ens concerneixen en termes summament optimistes; naturalment hom parla de poesia, també i, en general, de tot allò que es relaciona amb la sort i la ventura dels Països Catalans. Al final de l'acte hom s'assabentà d'una petita incidència pel descobriment d'un intrús, agent de la policia espanyola, segons sembla, qui, llapis en mà, feia anotacions als marges d'un diari, al qual uns membres de la C. O. expulsaren del saló.

El mas d'En Marc

Casa catalana
amb porxo rodó
i escala forana.
De llosa el pedrís,
i clavellineres
pels testos florits.
Sala acollidora,
amb bigues de roure,
mobles esculpits
de castanyer fosc
que criava el bosc.
Al cim del teulat
en la creu antiga
de ferro forjat,
l'Arcàngel Miquel,
penell i bandera,
al voler del vent
les ales desplega,
d'un mirar d'ocell
vigila sa terra.

L'escriptori vell
guarda pergamins
des del temps aquell
on el mas vivia
d'una vida plena,
si del primer avi
res més no sabem
que el nom que ha deixat
per sempre al seu mas.

Pels dies calents
encara crec veure
els antics flagells
que batien l'era.
Baten el solell
en mil engrunetes,
s'ha perdut el blat
del temps d'aquell Marc...

JULIOL

El meu verger d'estiu
embriagat de sol,
sadoll de tanta llum,
la dispersa a l'entorn
en terra clivellada
com galeta en el forn.
Moren de massa vida
els presseguers xafats,

ENGLANTINA

Direm paraules tèbies...

Direm paraules tèbies
al cor glaçat de la nit:
"lluna", "amor", "estrelles",
paraules de bon oir.
Dibuixaran els llavis tendres
com un somriure trist
fet d'ignorades meravelles
i de constret desig.
Anirà buidant-se el veire
cada any un xic
amb l'ardor de la primavera
i l'engany de l'estiu.

de la fruita pesada
decauen les mil branques.
Vingui la filla d'Illa,
mà petita i morena,
d'un gest viu i segur
destaca el pressec ros.
I la colla en fa via.
La branca alleugerida
s'enlaira dolçament.
L'abella brunzineja,
i el llimac pacient
lliga els préssecs a terra
amb caminets de plata.

TARDOR

D'oli, de mil i de safrà,
s'ensenyoreix tot el replà;
la tardor fina:
en cada fulla s'il·lumina.
Extasiat, flameja al sol
Montoriol.

Sols hi blavegen, volanderes,
agermanades oliveres.
L'instant és breu, l'esbart d'ocells
ara estisora els cels vermells,
trencant la tarda...
Al bosc d'amunt creix la basarda.
La castanyeda i l'alzinar
ja s'han deixat embolicar.
Fosca pastora de la nit, tal com ramada,
l'ombra ha blegat les mil colors
[d'una arrapada.
Del rec de baix, l'arbreda, és cert,
munta a l'assalt del camp desert.

Camí de Casesnoves,
camí de l'oliu blau
i del lluert que esmalta
una pedra roenta.
Les canyes de mil dits
manegen l'aire ros.
L'arbreda va creixent
en el bany de frescor
que li fa la ribera.
Amunt de la garriga,
els pins escadussers
atresoren el verd
i l'ombra arrodonida
en l'ocre de l'argila.

Simona Gay

Contemplarem, potser, la mudança
[eterna
de les aigües del nostre petit riu,
o la canviant color mofeta
de la mar sense fi,
ella, la gata vella
que tantes coses ha vist.
Caldrà que tornem enrera,
en el record submergits,
i juguem a la placeta
de quan érem més xics
i no volíem creure
que érem al paradís.

Direm paraules tèbies
per si algú les vol sentir.
Però ens taparem les orelles,
no fos cas que ens entressin a dins
i ens hi brostés alguna rara floreta
d'un color malva molt viu.
Si de cas, caldrà més de fer veure
que teníem absent l'esperit.

Però no: penedits sense esmena
i lliurats al nostre pobre albir,
direm paraules tèbies
cada nit
a l'home que travessa
el carrer, ajupit.
Mirarà la lluna i les estrelles,
hi buscarà l'amor que les fa lluir,
tornarà a mirar a terra,
i caminarà sabent-se un destí.

Josep Ruaix i Vinyet

VIOLA

Poema de la Rosa Infinita

Ara que sóc com un ocell en fuga
i el bon estiu ja és sentiment daurat.
He d'oferir en dolç sabor de fruita
la deixa invicta de l'amor i el fat.

Promissió del càntic aureola
aquesta pausa de domini excels,
i el vers junt a la rosa ja s'immola
en idil·li submís de nous anhels.

A la llinda del somni la puixança
sent l'àvida semença del combat.
La sang és el present que mai no

[es cansa
del pols indòmit i del vent irat,

i en la càlida summa que delira
per la febre axiomàtica del seny,
hi ha l'enigma de l'home que regira
el presagi amb prodigis de domeny.

Dir joventut perduda no és exacte
si guanya la tendresa al frenesí.
L'ofrena ha recobrat l'afany intacte
i el fervor el seu ram de gessamí.

La paraula ha reprès el so benigne
que dringava en l'inici virginal,
quan era sols una remor, un signe
de prec a Déu o bri de madrigal.

Quan tenia la Verge carnadura
de l'origen diví i era agombol
de tota primerenca criatura.
de tot verbal designi en joia o dol.

Cada acord de natura a l'home esclata en un eco alenat de passió i amb porpra d'aurorals gaudis s'acata l'antiga argila de vivent faïçó.

L'esguard primer de l'home vers l'altura descobrint el missatge d'un estel, donà a conèixer la millor mesura de l'alta humilitat que inspira el cel.

I deslliurat del tedi que enganyava la seua solitud sense esbarjor, testimoni clement de llum donava fent mestrívol el pacte de l'amor.

Concertada avinença i melodia —somris i lloa— per la fe vernal, la paraula recobra vigoria d'espiga esvelta i de solell coral,

car l'home, superat per la fulgència i per la força insigne d'aquell flum, va obtenir ala i vol en sapiència a part de l'instintiu foc de costum.

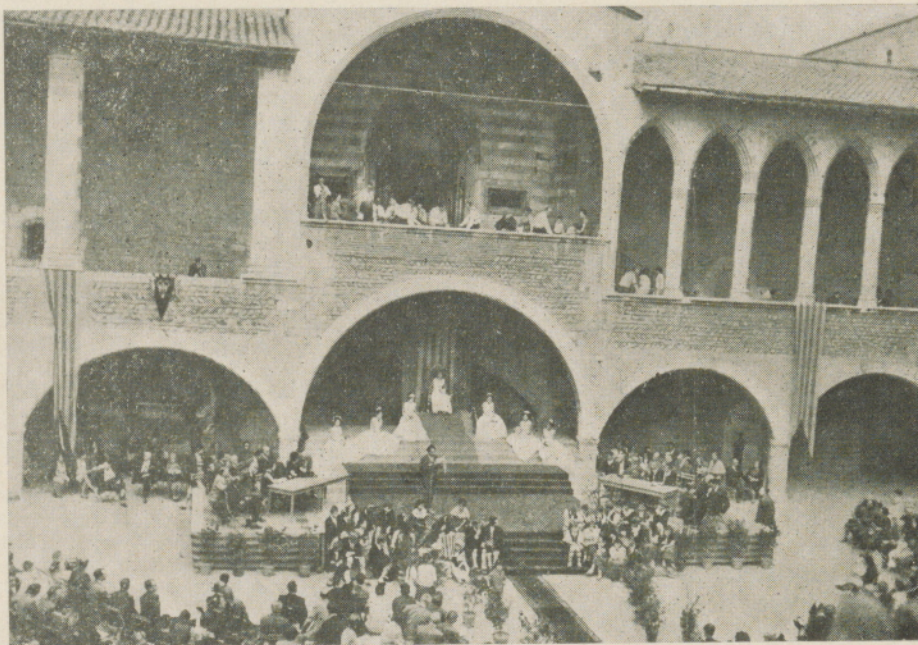
Verema de la gràcia assolida, la maduresa enlaira el seu conhort amb una vehemència de vida que eclipsa l'eixorquia de la mort,

car s'aprèn la cançó de la collita en renou de fruitosa eternitat, com imatge que té veu infinita i preny diví de perpetuïtat.

Assumides natura i benaurança, paraula, amor, prodigi, salm i estil, bonhomia del goig l'àngel atansa a un pòrtic d'esponera en verd d'abril.

Volenterós de fe clara i desclosa pel gest humilitzat que guaita en ell, copsant l'anunci càlid de l'alosa, ofrena l'home la infinita rosa amb votiva esperança de donzell.

Joan Valls i Jordà

El gran pati del Palau dels Reis de Mallorca, de Perpinyà, durant la Festa dels Jocs Florals de la Llengua Catalana d'aquest any. Vista parcial de la concurrència que es calcula en dues mil persones

11 de Setembre de 1714
11 de Setembre de 1964

Que el coratge dels barcelonins que fa 250 anys moriren per la llibertat ens serveixi d'exemple per a reconquerir-la.

Fa 250 anys, amb la caiguda de Barcelona l'onze de setembre del 1714, les institucions catalanes de govern propi quedaren destruïdes. Honorant els nostres conciutadans morts en la lluita i els qui, vinguts de tots els racons d'Espanya, moriren amb ells per defensar-les reafirmem la nostra voluntat de restablir la democràcia i les llibertats individuals i col·lectives.

El món sencer reconeix el dret a l'autodeterminació dels pobles més endarrerits. A Catalunya aquest dret li és negat.

9290

Les institucions catalanes que l'exèrcit de Felip V destruïren el 1714 eren les més democràtiques de la Península. Una quarta part de la població barcelonina morí per defensar-les. D'entre les víctimes, més del 90 % eren treballadors. La lluita contra Catalunya ha estat sempre la lluita contra la justícia social i la llibertat.

La caiguda de Barcelona l'onze de Setembre de 1714 imposà a Catalunya l'absolutisme centralista. Malgrat les persecucions renovades, Catalunya continua. L'homenatge ciutadà als morts del 1714 és una afirmació de la nostra fe en la democràcia i la llibertat.

Textos impresos fixats a les parets de Barcelona, l'onze de setembre.

AFORISMES

V — SOBRE EL CONFEDERALISME

Tots els pobles d'Europa han sofert processos semblants. Un dels més interessants és el que podem anomenar procés d'ampliació de l'àmbit polític. Un exemple en un determinat moment: Catalunya en unir-se a Aragó.

El procés d'ampliació de l'àmbit polític que han conegut els pobles és positiu i és negatiu. Per exemple: positiu per a Castella, que s'amplia hegemònicament sobre Catalunya; negatiu per a Catalunya, que s'amplia en forma de dependència a Castella, després Espanya.

Uns exemples excepcionals d'ampliació positiva per a les diverses parts: Suïssa, el Regne d'Aragó, el nord de l'actual Perú abans dels Inques.

El procés d'ampliació de l'àmbit polític porta l'home a sentir-se part d'un tot, enllà dels propis límits nacionals. Per això l'11 de Setembre fou defensiu i local, més que no pas agressiu i nacional, i per això el catalanisme ha estat sempre, i més del que sembla, espanyol. Es recolza —aquell procés— en l'impuls natural de l'home civilitzat a l'ampliació d'horitzons vitals.

Però és fals puix que vol evjitar un exclusivisme i cau en un altre, més rigorós. Quan l'ampliació és positiva —Espanya— es persisteix en les formes més repugnants de domini interior i despreci a l'estranger. Quan l'ampliació és negativa —Catalunya— es produeixen les més diverses i entossudides formes de dependència i queixa.

Un exemple extrem de dependència: els botiflers de la pau de Felip V. Un altre: els botiflers de la pau de Francisco Franco. Un exemple de dependència (inconscientment) disfressada: el confederalisme.

Una demostració de la força condicionant de la imatge d'una determinada ampliació incrustada a l'ànima: que un poeta català escrigui un poema titulat "La pell de brau". Una altra demostració, força més trista: que un filòsof català digui que "hemos vivido demasiados siglos juntos... para que sea legítimo barajar y recomenzar el juego". Una altra encara, i ara per a plorar a llàgrima viva: que un altre poeta català digui a "El Español", de Madrid, que "con la unidad peninsular, Cataluña se suma al concierto de la España del Renacimiento, tan bien edificada", a la que "sacrifica sus valores peculiares", i això per a afegir que "desde la terminación de la guerra hasta nuestros días se han editado en idioma catalán más libros

que en todo el período que arranca de 1888 hasta la guerra civil”.

El confederalisme peninsular és el darrer intent per a justificar la persistència en l'ampliació en un determinat àmbit polític, parasitat a l'ànima col·lectiva, i ennuvolant-la. Poc més enllà hi ha la llibertat, pura i simple. És a dir, la retracció al propi àmbit natural, per a reemplaçar l'impuls ascensional sense exclusivismes ultrapassats.

Víctor Castells

FRANCESC GRIMAU

Una baixa sensible acaba de sofrir la col·lectivitat catalana amb el traspàs del senyor Francesc Grimau, ocorregut el 28 de setembre proppassat a la ciutat de Concordia (Entre Ríos) on havia anat, com solia, per afers de negocis. Un atac al cor, mentre dormia, el colpí de mort.

Industrial i comerciant, Francesc Grimau, al llarg de mig segle de treball intens i d'activitats múltiples, incansables, havia arribat a poder veure que els seus esforços personals no havien estat en debades i que aquell modest taller del carrer Parana (que ha volgut mantenir sempre malgrat l'extensió que han anat prenent els seus negocis) havia generat i proliferat fins al punt de convertir-se en una gran indústria que ha reclamat grans locals a la capital argentina i en diverses ciutats de l'interior de la república, empresa importantíssima que, en el seu ram, ací, no li sabríem trobar parí.

Ultra aquestes activitats que han estat dutes de la seva mà experta i la seva paraula guadora, el senyor Grimau n'ha aconseguit d'altres també importants en el comerç i la indústria, en assegurances i transports, essent-ne fundador d'algunes i col·laborador eficient en d'altres. En totes elles ha esmerçat la seva gran capacitat de treball i el seu dinamisme extraordinari, havent-se fet creditor, per totes elles, d'un concepte general d'honestat en tots els seus actes.

Català íntegre, estimava Catalunya entrançablement, no solament per les seves bel·leses físiques ans també pel que fa a l'esperit i als seus trets arqueològics i literaris. Una anècdota d'ell ho demostrarà millor que les nostres paraules. Era l'any en què els Jocs Florals de la Llengua Catalana es feien a Londres. Requerits per ell ens hi entrevistàrem: —Era per dir-vos que tinc unes lliures esterlines per als Jocs Florals. Com ho farem per a fer-les arribar als seus organitzadors?—. Així senzillament, espontàniament, anònimament.

Francesc Grimau, ha contribuït sempre en totes aquelles iniciatives per a les quals se l'ha reclamat a favor de la cultura catalana; mai no ha trobat cap excusa per a inhibir-se d'allò que ell considerava una obligació de tot català que s'estimi.

Gaudia de la consideració i apreciació de tothom qui l'havia tractat. Era senzill, cordial, afectiu i d'una simpatia joiosa. Un perfecte cavaller.

Nascut a Barcelona, arribà a l'Argentina l'any 1912. La mort l'ha sobtat als 66 anys.

A la seva família, vídua i fills, renovem d'ací estant el sentit condol dels qui fem “Ressorgiment”.

ACOTACIONS I COMENTARIS

“Joan Maragall i la Setmana Tràgica”

FA pocs mesos, vaig rebre de Barcelona el llibre, editat en 1963 per l'Institut d'Estudis Catalans, que duu per títol “Joan Maragall i la Setmana Tràgica”, del qual és autor Josep Benet, de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, Econòmics i Socials, i que fou guanyador del Premi Joan Maragall, que atorga l'Institut.

És un estudi sociològic molt pregon de l'època en què Joan Maragall exercí el seu mestratge inigualat entre els catalans; és documentat per la consulta d'una profusió d'obres, de cartes i d'articles, i aquest fet palesa la independència de criteri de l'investigador que és Benet, i demostra la seva seriositat.

En el capítol primer, “La Setmana Tràgica”, l'autor fa una anàlisi històrica, en què l'exposició succinta dels fets i la crítica serena s'alternen, del període que va de la guerra de Cuba fins a la culminació de la crisi del 1909.

Llavors, la societat catalana presentava una escissió íntima que la gent de dretha s'ha donat per atribuir a la difusió de les doctrines de la Revolució Francesa. Però, el cert és que quan aquelles idees colpiren el món, al nostre país l'escissió ja era feta. Ens pervenia de la pugna medieval entre nyerros i cadells. Un fossat separava els catalans entre —diem-los— conservadors —o retrògrads— i avançats —o progressistes—, quan sorgí el liberalisme. La Revolució Francesa no féu més que donar una bandera nova a aquells que en foren partidaris, i als seus antagonistes. I la nova classificació féu soroll durant tot el segle dinovè i el que va de l'actual.

El sorgiment de la classe obrera, arran de la nostra revolució industrial, i el tracte poc humanitari que la mà d'obra rebé de part dels nostres fabricants generà, a casa nostra, la lluita de classes que preconitzava Marx. Així, la divisió dels catalans adquiria una nova faceta. Dintre el panorama polític del Vuitcents, el partit federal —situat a l'extrema esquerra burgesa— tractà de fer-se seves les reivindicacions socials dels treballadors. Aquell intent d'incorporar el nostre proletariat a la nostra vida política féu fallida. Els obrers es sentiren desamparats fins que l'anarquisme s'abroquerà en ells, malgrat la temptativa de Lerroux de fer-se'ls seus.

En la primera dècada del segle que som, la societat catalana estava escindida així: terratinents, alta i baixa burgesia, professionals i intel·lectuals, proletariat industrial i jornalers agrícoles i el clergat secular i regular. Els diversos partits monàrquics espanyols (conservadors, liberals i carlins) i els republicans (federal i unionistes) maldaven per in-

terpretar el pensament i el sentir de la ciutadania. A comptar del 1901, el catalanisme polític donà un aire nou a la vida política del Principat. Tanmateix, en el si de la Lliga Regionalista existia una contradicció interna entre el sentit revolucionari de les seves reivindicacions i el seu tarannà conservador. A comptar del 1904, l'Esquerra Catalana hauria pogut anostrar el moviment obrer si els seus dirigents, tan burgesos com els de la Lliga, haguessin donat al partit un caràcter de centre-esquerra; però, fou una esquerra liberal que no ultrapassà els límits de la burgesia. I els nostres obrers romangueren al marge de l'acció política del catalanisme, talment com si fossin deixats de la mà de Déu.

Josep Benet es val de la profusa bibliografia que ha tingut a mà i de l'arxiu personal de Maragall, que la família del poeta li ha posat a l'abast, per reconstruir el quadre social i polític que tingué el seu moment crític en la Setmana Tràgica. Tal com he insinuat, en fa una exposició objectiva, freturós que és de conèixer la veritat. Gràcies a la seva investigació escrupolosa, podem constatar que, en 1909, els catòlics practicants no tan sols es bifurcaven en recalcitrants —ultraconservadors— i d'esperit veritablement cristià —tolerants—, sinó que, al costat d'aquells que eren devots fervents, hi havia els tebis i “la gent que va a missa” —que deia Maragall—. Però, front als creients hi havia la massa dels descreguts, engrossida pels escèptics i pels ateus o agnòstics.

Altrament, els dos moviments polítics més puixants i més populars del Principat —el catalanisme i l'obrerisme, i, encara, els carlins— es batien contra l'Estat. Obrerisme i catalanisme eren, llavors, essencialment revolucionaris, per tal com la doctrina catalanista no podia triomfar sense que, alhora, fos canviada profundament l'estructura de l'Estat espanyol (Benet).

L'examen equànime que Benet fa de la situació del Principat li permet d'establir no tan sols el curs veritable dels esdeveniments, sinó, també, les responsabilitats de tot el que s'esdevingué.

Com que, tal com ell mateix remarca, no disposem encara de cap estudi complet i objectiu sobre la Setmana Tràgica, sense que l'autor pretengui d'emplenar aquesta llacuna, amb el seu treball documentat i imparcial, aclareix força el panorama general de l'època i el procés d'aquells fets, fins ara interpretats o bé tendenciosament, o bé superficialment, per tots aquells que s'hi han referit. Per tal d'esclarir la veritat, Benet fa una exposició lúcida de l'estat

mental i moral dels catalans del Principat d'aquell temps, tal com entenia que calia fer Angel Ossorio y Gallardo —qui, en aquells moments, fou governador civil espanyol de Barcelona—, en el seu testimoniatge del 1910.

Com que encara gravitava damunt la nostra gent el record dels desastres espanyols de finals de segle, a Cuba, a Puerto Rico i a les Filipines, i, llavors, l'Estat espanyol seguia en mans de les oligarquies semi-feudals i pre-burgeses que eren responsables de la desfeta del 1898, la vaga general de protesta contra la guerra del Marroc, que els obrers de Barcelona iniciaren el 26 de juliol del 1909, adquirí caires insospitats, fins al punt que determinà la crisi del sentit de convivència d'aquells catalans. L'odi, en lloc de concretar-se en algun organisme del govern o en algun sector de la vida civil, féu blanc, sense que se sàpiga com, en l'Església i en els eclesiàstics. Fou, senzillament, per la força gregària d'aquella dita tan estereotipada, nascuda d'una deducció simplista,

evidentment ofuscada, que circulava aleshores, segons la qual "en té la culpa el clero?" El fet és que l'Església i el clergat (tant el secular com el regular) sofríren directament les conseqüències del desferment de la ira popular, exacerbada per l'embarcament de soldats i més soldats cap al Riff. Tal fou l'origen de la Setmana Tràgica (Ibidem).

Quina relació tenien l'Església i els eclesiàstics amb la política colonialista del govern espanyol? Vet ací l'esca dels esdeveniments del 1909.

A mitjans del 27 de juliol d'aquell 1909, cremaven, a Barcelona, una trentena d'edificis de signe religiós, mentre petits grups dispersos intentaven d'incendiari-ne d'altres.

El fulgor d'aquell incendi féu que molts dirigents catalans "trontollaren en llur fe, i alguns es desesperaren" (Ibidem). Però, "l'actitud de Maragall, en aquella hora confusa, fou, com veurem, exemplar" (Ibidem).

Pere Mas i Perera

(Seguirà)

L'Onze de Setembre a Barcelona

"En homenatge als qui moriren el 1714 defensant Barcelona contra els exèrcits de Felip Vè i per afirmar la nostra voluntat de veure restablerts un govern democràtic i les llibertats ciutadanes, concentrem-nos el dia onze de setembre a les vuit del vespre a la intersecció de la Ronda de Sant Pere amb els carrers de Girona i Ali-Bei, i dipositem cadascú de nosaltres una flor al lloc on es trobà, fins el 1939, el monument al Conseller en Cap Rafael Casanova.

Per Catalunya! Per la llibertat!"

D'acord amb aquesta convocatòria, abundantment repartida per correu els dies anteriors, poc abans de les vuit del vespre s'anà concentrant un nombre considerable de persones a les voravies immediates al lloc indicat.

La policia que, des de les deu del matí, ocupava la placeta triangular on hi havia hagut el monument, impedia l'accés, tot fent impossible qualsevol intent de deixar-hi les flors.

Als voltants de les vuit, quan l'afluència de gent es començava a fer angiosa als uniformats, els policies van tallar amb energia, però sense pegar ningú, la circulació de vianants per la voràvia dreta de la Ronda en direcció a la Plaça d'Urquinaona, a partir del carrer de Bailen, i de les dues voravies del carrer Ali-Bei, en direcció al Passeig de Sant Joan, a partir del carrer Girona.

La multitud es concentrà de primer a la voràvia inferior de la Ronda i als xamfrans immediats, però com que la policia destacà uns quants individus per a evitar la formació de grups, la

gent emprengué un moviment rotatori, tot respectant les indicacions dels semàfors. La gent es movia amb aire de passejar, s'acumulava a les voravies quan hi havia el llum vermell i travessava les calçades tranquil·lament quan canviava el llum. El trajecte que feia la multitud es veia que havia estat perfectament establert. En aquells moments hom calcula que els ciutadans que anaven fent la roda i els aturats als diversos xamfrans eren ben bé uns dos mil. Molts d'altres arribaven, feien un parell de voltes i se'n anaven.

Cap allà a tres quarts de nou, la policia, en vista que la manifestació augmentava, va tallar el pas entre els dos xamfrans inferiors de la Ronda amb el carrer de Girona. Com que tots els qui, seguint la roda, ja havien passat i no s'aturaven fins a tornar-s'hi a trobar, un vuitanta per cent de la multitud es concentrava, sense que li calgués donar instruccions, a la voràvia inferior de la Ronda de Sant Pere, a partir del carrer Girona i en direcció a Bruc. En aquell moment es va aixecar de la multitud un crit, inarticulat, com el soroll d'una gran onada. Va durar uns quants segons i de seguida la gentada compacta i unida va donar mitja volta i es va posar en marxa cap a la Plaça d'Urquinaona, cridant, unànimement, acompanyats: Catalunya!, Catalunya!, Catalunya! i a continuació: Lliure! Lliure!. Era com una sola veu de gran potència que omplia l'aire de tota la barriada. Els balcons s'ompliren de gent i també les portes i terrasses de les cafeteries, fins a la Plaça d'Urquinaona.

Quan la manifestació i, especialment,

les files davanteres es trobaven a mig camí, entre el carrer del Bruc i la Plaça d'Urquinaona, la policia va reaccionar. Avançà en fila índia, pel mig de la calçada de la Ronda, puix que les voravies, sobretot l'esquerra, eren ocupades pels manifestants, corrent. Arribats els policies una mica més endavant que els manifestants, amb la porra a la mà, van començar a pegar cegament als de les primeres files, sense fer distinció de sexes ni edats. Encara que el nombre de policies no era gaire elevat, la violència de l'atac va sembrar el pànic entre la gent acumulada per curiositat. La policia repartia llenya a tort i a dret, enmig dels crits i dels insults que els dedicaven els més atrevits dels manifestants. Les parades de postals i revistes dels quioscos que hi havia a la cantonada de Bruc-Ronda anaren a terra i hi hagué, demés, trencadissa de vidres dels cafès i establiments.

Entre els manifestants abundaven els joves. La policia va fer set detencions. Una d'elles, la del jove Joan Cornudella, agafat molt abans que comencés la manifestació. Els set detinguts, però, foren deixats en llibertat l'endemà dissabte al migdia. Entre els detinguts hi havia dues noies.

A dos quarts de dues de la matinada, la policia encara feia guàrdia.

Barcelona, setembre 1964

Fa 250 anys, al setge de Barcelona que finí l'11 de Setembre de 1714, moriren més de la meitat dels heroics defensors de la capital.

L'arquebisbe de Barcelona, Dr. Modrego, ha volgut subordinar ara la celebració d'una missa per aquells difunts —"para que no tenga carácter político"— a un permís especial del Governador Civil i "Jefe Provincial del Movimiento". Cap permís no és exigut a les misses per Mussolini, Trujillo i altres tirans perseguidors dels catòlics i de l'Església.

Tot el qui mor en la fe té dret a aquests sufragis. És un dret sense limitacions, i menys de part del poder civil, inhàbil per a intervencions en els ordres religiós, eclesiàstic o litúrgic. Refusem de demanar aquest permís a l'autoritat civil. Ens avergonyim que la proposta vingui de l'autoritat eclesiàstica i que aquesta tingui semblant concepte de la llibertat i de l'honor de l'Església.

No compremem que la intromissió de l'autoritat civil en el terreny religiós li tregui un suposat caràcter polític. Seguint la lògica del Dr. Modrego, l'hauríem invitat a celebrar ell mateix la missa. Així restaria assegurat un caràcter ben religiós a la funció, autoritzada per un Governador Civil i oficiada per un Procurador en Corts.

(Declaració d'un grup de catòlics en full clandestí distribuït a Barcelona).

La immigració castellana a Catalunya

I

ANTECEDENTS

SEGONS dades oficials, el cens de la població activa de l'actual Estat espanyol a finals del 1963, era de 11,9 milions de treballadors. L'any anterior, 1962, es calculava que el major nombre d'assalariats es dedicaven a l'agricultura, amb un 40 per 100; el 32 per 100 a la indústria i el 28 per 100 als serveis, comprenent-hi tota la burocràcia. Amb un any, el cens de camperols ha baixat considerablement per l'emigració forçosa i auspiciada governamentalment, d'andalusos i extremanys, que són els treballadors de les dues regions espanyoles tradicionalment miserables per a les masses populars.

Oficialment, no hi ha obrers parats, però es reconeix que durant certes temporades de l'any els sense feina del camp espanyol són nombrosos, sense comptar els milers i milers que s'han decidit a emigrar Europa endins. D'aquesta manera, les dades oficials espanyoles dels obrers sense feina semblen la cosa més normal del món: 110.359 persones registrades, segons les estadístiques del 1963.

Els treballadors emigrats a Europa i els emigrats a Catalunya no es compten, tot i calcular-se que arriben, en total, a més de 600 mil. La reforma agrària espanyola es fa d'aquesta manera i no pas de la manera que la fan els països progressistes. Els tècnics han elaborat el Pla de Reconstrucció que ha començat a posar-se en marxa el primer de gener d'aquest any i tiren endavant la seva reforma agrària calculant que cal treure del cultiu de la terra castellana

un total de 128 mil treballadors durant el període 1964-1967, sense comptar la família de cadascun d'aquests treballadors de la terra. El càlcul de Laureà López Rodó i els seus col·laboradors arriba a precisar que s'hauran d'arrencar dels camps de Castella i Andalusia 32 mil camperols per any. Ni més ni menys. Així no hi haurà parats o sense feina en el cens; així no hi haurà conflictes socials; així es reduirà el nombre de persones que necessiten alimentar-se.

La primera etapa de l'èxode castellà cap a les terres catalanes, tenia com a principal objectiu polític la despersonaltització del nostre país. Es fomentava l'emigració a Catalunya tot deixant abandonats els treballadors emigrats i llurs famílies. El nacional-sindicalisme espanyol no es preocupava de cercar contractes de treball als emigrats. Tampoc no es preocupava del seu allotjament. I van sorgir les barraques i les coves plenes de vells, dones i criatures no solament als voltants de Barcelona sinó a totes les viles i pobles de la nostra terra. L'Auxilio Social falangista no tenia temps de dedicar els seus serveis a una munió tan gran de famolencs i gent malalta. Encara no existien els serveis oficials per al foment de l'emigració. I eren els governadors civils els encarregats d'endegar aquest problema dins la respectiva jurisdicció territorial, fent pressió als Ajuntaments i increpant als ciutadans de tot Catalunya. Fins que els problemes sanitaris van obligar a donar els primers passos i, no trobant-hi remei, des del mateix Govern Civil de Barcelona es va ordenar la destrucció de barraques i coves i la repatriació dels treballadors sense contracte de treball. Els nostres Ajuntaments, po-

sats a mans de gent de confiança del règim, eren incapaces de donar solució a un problema de tanta envergadura, mancats com estaven de possibilitats econòmiques i d'atribucions. Ara, tot depèn de Madrid. No es podien fer obres públiques per a donar feina a tants de peons ni es podia donar cabuda als hospitals als vells i criatures que necessitaven atenció mèdica. El pressupost municipal d'assistència social s'exhauria en quatre dies.

Perquè la llei de termes municipals promulgada per Largo Caballero en temps de la República, no podia ésser aplicada, com es va aplicar a Madrid quan els va convenir liquidar les barraques que ofegaven i enlletgien els nous barris luxosos de la capital d'Espanya. Quan l'Ajuntament madrileny va plantejar el problema al Ministeri de la Governació, es va manar de tancar la porta als camperols que acudien sense feina i plens de misèria. Per a viure en una barraca s'havia de tenir un contracte de treball. A Barcelona no calia. Es disfrutava de llibertat absoluta. I aquella pobra gent abandonada per les corporacions públiques havia de sentir un odi ferotge contra els catalans que veia viure amb un confort insultant, que ells mai no havien conegut, i, a més a més, parlaven un idioma que no era l'espanyol.

En canvi, els treballadors que emigraven cap a Europa troben totes les facilitats i no solament són ajudats pel règim franquista sinó que, com que es tracta de l'exportació de carn humana que produeix una quantitat important de divises, s'ha organitzat un servei d'ajut i d'orientació que està donant bons resultats per als obrers que es troben treballant als països del Mercat Comú i fins i tot a països d'Amèrica com el Brasil on ha anat a parar el contingent més important d'emigrats abans que descobrissin que la veritable Amèrica la tenien a quatre passos: a Europa mateix.

L'any 1957 es van signar uns acords amb França per a l'aplicació dels serveis socials als emigrats espanyols i, entre altres coses, s'establia que durant un any el govern francès prestaria l'ajut oficial als familiars encara residents a Espanya; pel juliol del 1963 aquest termini es va ampliar a tres anys perquè costava de fer decidir la família a emigrar al costat del cap de casa; finalment, s'ha aconseguit que els francesos paguin aquestes prestacions familiars durant sis anys i que els familiars deixats a Espanya gaudeixin dels serveis d'assistència sanitària. D'aquesta manera, els emigrats gaudeixen dels mateixos serveis que els dels sis països de l'Europa associada i, a més a més, els obrers no perden els drets de jubilació ni l'assistència sanitària si retornen a Espanya,

BARCELONA. - Aspecte parcial de la ciutat des del port. Al fons, el Tibidabo

tot mantenint el seu retir. Tractats semblants s'ha signat amb els altres països europeus on hi ha emigrats procedents de tot el territori de l'Estat espanyol.

També darrerament ha estat ratificat el Tractat d'Emigració amb el Brasil i els pocs emigrats que encara s'arrisquen a passar l'Atlàntic perquè troben que, per l'idioma, els és més fàcil l'adaptació en terres d'Amèrica, ja poden gaudir dels beneficis de la legislació social brasilenya, amb la particularitat que, com a Europa, els emigrats que arriben sense ofici són invitats a fer-se obrers especialitzats; tenen facilitats per a portar la família al seu costat; estan ex-

ceptuats de pagar drets de duana per l'entrada de mobles i utensilis personals i tenen la possibilitat d'entrar al programa de colonització agrària del Brasil.

Per als emigrats que han vingut a Catalunya, cap d'aquests beneficis no els són oferts. Els treballadors castellans a Catalunya hi vénen, generalment, amb tota la família d'un cop i no produeixen divises al règim. Com que Catalunya és d'Espanya, qualsevol ciutadà pot entrar-hi i sortir-ne lliurement i ningú no té dret a prohibir-li el pas mentre sigui un espanyol. Com que no produeixen divises, com els que van a Europa, no val la pena d'atendre les seves necessitats ni els seus problemes.

Indíbil

OCCITÀNIA, ALTRE COP

REBEM de Barcelona un llibre apassionant (la paraula no ens sembla exagerada): *Els catalans i l'occitanisme*, recull de textos aplegats i comentats per J. V. S., opuscle VIII de les benemèrites "Edicions d'Aportació Catalana", Apartat 5031, Barcelona. Ignorem si l'autor en serà J. Ventura-Sureda, l'inconegut amic i compatriota que, als Estats Units, defensava anys ha la causa nacional catalana, i del qual creiem recordar la trista nova de la mort recent — millor que fos desmentida. (*)

La qualitat, claredat i concisió del resum donarà a molts catalans una idea força exacta de la vella i no pas massa fàcil qüestió occitana i de les seves relacions amb Catalunya. Adhuc conté quelcom que havíem desitjat sovint i no havíem vist enlloc en forma entenedora: un mapa d'Occitània, detallat. Incidentalment, ens permet de corregir un error propi, del qual ens excusem: vam dir en un recent llibre que Angulema era terra d'Oc, i al mapa apareix com a vila, per bé que limítrofa, d'estricta cultura francesa. La confusió pot no ésser greu: tanmateix Occitània és prou il·lustre, i prou gran, per no haver d'anexar-se ningú, ni que sigui en sentit moral.

Temps enrera tractàvem aquest tema a *La Nostra Revista (Catalunya i Occitània)*. Núm. 42, 30 de juny de 1949) i dèiem, subratllant-ho, que el moviment no ha plantejat fins avui problemes polítics. Aquest fins avui era exacte aleshores: quinze anys després, ja no. Ha

ocorregut allò que calia preveure —o temer, segons el punt de vista—: l'aparició d'un programa occità maximalista i coherent que, confessem-ho, no havíem pogut seguir des d'Amèrica.

No tenim inconvenient a escriure que aquest programa ens sembla, en general, acceptable, per bé que certes generalitzacions universals, justes en si, siguin excessivament ambicioses. Però ni és cosa nostra ni ens pertoca calibrar-lo. Remarquem, això sí, que destria netament Catalunya d'Occitània, tot i mantenint-ne la germania. I observem que ha nascut, no per atzar segurament, en la part més recentment incorporada a França: el país niçart o comtat de Niça que, amb la Savoia, s'hi integrà per plebiscit sota Napoleó IIIer. De segur els imperialistes francesos retreuran precisament aquesta circumstància a la bella regió franco-provençal, que és també una de les més riques i cultes d'Occitània. Però si el país occità de conquesta té dret a reivindicar la seva personalitat nacional, ¿com no ha de tenir dret a separar-se voluntàriament qui voluntàriament s'ajuntà?

Aquesta evolució és filla de dos fets. En primer lloc, el fracàs del vell pseudo-federalisme maurrassià que, en acabar col·laborant amb els nazis, fou deslleial a França, a Occitània i a la civilització de tot el planeta i es ficà en un carreró sense sortida on només l'esperava l'agonia. Per altra banda, la política orba —en aquest com en tants aspectes— del Partit Comunista Francès havia de decebre les poblacions occitanes, tradicionalment avançades (la França estricta o del Nord és, pesi a minories respectabilíssimes i tradicions molt nobles, un país reaccionari, militarista i xoví, amb més públic per a una desfilada militar que per a un acte cívic; això explica el fenomen persistent de la submissió a uniformats menyspreables com el propi

Napoleó IIIer, el traïdor Petain o de Gaulle). Cosa curiosa: mentre Maurras prostituïa la seva innegable intel·ligència als peus de l'invasor, aquest establí una línia de demarcació entre França ocupada i "lliure" que abraçava, a bell ull, els límits occitans. Potser preveia el ferment de disgregació que Occitània representa en l'actual Estat francès i volia posar una bomba de retardament per a després de l'ocupació guerrera... Per sort l'occitanisme sà, que era la majoria i representava el sentiment de la població, s'il·lustrà en la Resistència. La decepció vingué de les guerres colonials. L'absurda i sanguívora guerra d'Argèlia, les conseqüències de la qual poden encara durar alguns decennis, i l'estranya prudència del Partit Comunista francès que havia estat heroic, essent menys fort, contra la guerra del Marroc en 1924, obriren els ulls de tots. A la mateixa col·lecció de *L'Humanité* trobaríeu la singular delinqüència dels comunistes francesos, o millor de llur direcció. Els militants del Marroc, gairebé a la vetlla de la independència, plantejaren la necessitat de crear un partit comunista marroquí. Des de París van respondre amb urc que calia mantenir la unitat del partit comunista "francès". I es van tancar les possibilitats d'influir en la política del Marroc independent per molts anys.

Però el punt important, per a Catalunya, és que l'occitanisme polític militant que féu, un parell d'anys enrera, irrupció impetuosa a l'arena política de França adreça reivindicacions territorials a Catalunya. I, apremem-nos a dir-ho, la reivindicació és justa. Demana la incorporació a Occitània de la Vall d'Aran, com reclama el principat de Mònaco i territoris ocupats per Itàlia.

Pel que fa a la Vall d'Aran, és sabut que aquell territori constitueix, efectivament, una enclavadura occitana a Catalunya. No endebades Napoleó IIIer, quan envai l'Estat espanyol, prometé als aranesos el respecte de llurs franquícies, per bé que després el vent arrossegues aquesta i altres paraules. Geogràficament i culturalment, la Vall d'Aran és occitana. La seva lleialtat a Catalunya durant la guerra d'Espanya i el fet d'haver estat víctima, acabada la segona guerra mundial, d'una "provocació" —segons confessió de l'interessat a *Nuestra Bandera*, París, Núm. 28, juny-juliol de 1948—, dirigida pel senyor Santiago Carrillo, la fan doblement mereixedora del nostre respecte.

Fins a la inauguració de la línia fèrria de Viella, la vall romanica isolada de Catalunya tot l'hivern i havia de proveir-se a través de França, per on l'accés és fàcil. (La tècnica militar de la provocació consistí precisament a fer ocupar la vall per unitats guerrilleres i no obstruir el túnel, únic camí de pene-

(*) Les inicials J. V. S. corresponen a un dels joves historiadors catalans actuals, autor de valuosos treballs entre ells un llibre recent sobre els catalans descreients o heretges. Malauradament —com ja suposa Granier-Barrera— J. Ventura-Sureda morí fa uns dos anys als Estats Units. — N. de la D.

tració). La població parla occità i no català.

Una Catalunya nacionalment lliure —independent, federada, autònoma, segons les possibilitats— haurà de reconèixer aquest dret de la minoria occitana a incorporar-se a la seva nació, com haurà de promulgar un estatut per a la inexpulsable minoria espanyola que, tanmateix, subsistirà a Catalunya. Naturalment, fóra injust cedir la Vall d'Aran a l'actual Estat unitari francès; i reconèixer la independència de la Vall, que els aranesos no desitgen, també resultaria un disbarat donada la modèstia territorial, demogràfica i econòmica de la comarca. Però, mentre Catalunya reconeix la plenitud de drets nacionals als occitans del seu territori o aquests poden unir-se amb garanties a una comunitat occitana establida, fóra just proclamar el principi i, si es produeix un dia una etapa d'autonomia aranesa a Catalunya, utilitzar aquell territori, no pas

com a base de maniobres contra França ni contra ningú —altra feina tenim—, però sí com a instrument de difusió de la cultura occitana i de germanor efectiva entre aquesta nació i la nostra. Rovira i Virgili ja deia que el Rosselló podria ésser un nexe entre Catalunya i França. La Vall en podria ésser amb Occitània.

Altres aspectes del programa, especialment pel que fa al ressorgiment econòmic del "Midi" secularment relegat, semblen ésser adoptats, per fi, per la demagògia gclista. ¿Serà una altra maniobra o una precaució a llarg temps, davant una evolució inevitable?

Per últim els occitans són, no anti-europeus, però sí enemics de la "petita Europa". Demostren en això tenir més lluc que certs compatriotes que es deixen enlluernar, si ens permeten l'expressió que no té res de vexatòria.

Granier-Barrera

Caracas, setembre 1964.

DE LA DEMOCRÀCIA

PARLAR de la democràcia en aquests temps que la vida de relació es fa difícil i feixuga, dona l'efecte de voler anar contrari amb la intenció de no esbrinar la síntesi estricta del que representa, avui, aquesta equació, tan impol·luta, per als homes que creien amb la bondat dels ideals que s'aixopluguen a redós d'aquest mot fet a posta per a la confusió política i també perquè hi hagi sempre a l'entorn de la xarxa emmelada que hom vol endevinar-hi, una guspira de comprensió en allò que fa referència a la mateixa exteriorització de la democràcia en si. Per això passa que, munió de gent, creu en la forta concreció que porta rera seu la substancial i ardida forma de fer-se avinent allò que vol dir ésser en la línia justa de tot motiu que porti, amb condició de cosa palesa, o àdhuc incontrovertible, la condició que doni fermança a un estat de suggerència capaç de possibilitar creences i capgirells al volt de l'agosarat problema. És que, a mesura que l'home de tot arreu del món, malgrat les limitacions i la seva manera simplista de donar vivència als fets i circumstàncies que el tenen gairebé engrapat sota la gravitació temptadora de qualsevol fal·làcia inponderable, no és sinó un tot que fa contorsions vincladisses, talment com un titella que s'adapta de ple al corrent general i turbulent de l'hora actual. És per això que la democràcia, amb els atributs i amb la prosopopeia de què és revestida pels qui diuen que és el summum de la perfecció en matèria de postulats polítics, el descreïment amb tal conceptual dèria és força arrelat i fa

estralls lamentables en individus de condició i estament ben allunyats de semblances ideològiques. I així és com la incongruència amb què hom sol fer-se admirador intencionat per anar de bon antuvi a la concreció de no voler escatir el sentit comprès de la democràcia, per això passa que, al llarg de la integritat política dels pobles, sempre sorgeix, sense que hom sigui prou perspicaç per defugir-se'n, una mena de sentit profètic que diu quina és la greu manca d'un equilibri que sigui capaç de fer una tria de l'equidistància que hi ha entre la justa valoració del pensament equànime a la intenció, potser una mica agosarada, d'un interès preconcebut i exempt d'un mínim planteig concèntric de tan estrètua qüestió. I passa aleshores que l'home, imbuït com viu arran sempre d'una visió fugissera d'allò que tothora l'envolta, cau sense remissió en la creença errònia de veure-ho tot amb ulls atònits, perquè, sense voler-ho ni tenir-hi cap desig, de seguida s'adona de la greu errada que representa fer-se a la idea que la democràcia és una concepció immutable en allò que fa a la conducció dels pobles envers l'evolució natural que regeix la vida de relació i concòrdia de les comunitats naturals que al món són.

J. Grau-Elies

L'home ha de fer allò que cal que sigui fet, a desgrat de les conseqüències personals, d'obstacles, de perills i de pressions —heus ací la base de tota la moral humana. — John F. Kennedy

P R E D I C C I O

El poble català, amb tota raó, seguirà reclamant sa independència a menys que l'espanyola intransigència s'avingui a convenir la decisió d'una confederable solució; car tan sols recorrent a l'adaptable recurs d'aital caràcter pacifista l'ideal català nacionalista podrà ser dignament harmonitzable per a refer amb fermesa perdurable el conjunt d'una Ibèria unionista.

Josep Conangla-Fontanilles

Marianao (Cuba) 1963

"LA TENDENCIAS SEPARATISTAS DE CATALUÑA". — És el títol d'un treball, recensió històrica, del professor Alberto J. Masramón, publicat al primer número de la revista "Presencia", de Paraná (Prov. de Entre Ríos), portantveu de l'Institut del Professorat Nacional.

L'esperit d'independència dels catalans és latent en l'estudi del professor Masramón, argentí d'ascendència catalana, a través de les vicissituds històriques des que Catalunya va perdre la independència política que s'inicià amb el comtat de Jofre el Pilós en el segle IX ("El condado de Wifredo —diu l'articulista— fue símbolo de soberanía. Llegó a su cumbre porque se proyectó hacia lo trascendente"). En general, hom mostra simpatia per la causa de la llibertat de Catalunya, cosa que li hem d'agrair malgrat l'esquemàtic del treball del professor Masramón.

N'hem llegit un comentari del treball del professor Masramón, en el suplement literari del diari "La Nación" (20 d'agost) que, entre altres conceptes, expressa:

"En sus páginas evoca el autor la personalidad del monje Gualbes, cultor de la libertad i campeón de la independencia catalana y de los derechos humanos, y arriba por fin al momento en que Fernando el Católico sella la unidad de España tras la muerte de Juan de Aragón. Mas el ancestral e indomable espíritu de Cataluña pervive: aparece nuevamente en épocas de Felipe IV y siglos después, en nuestros días. También aflora, por cierto, en tierras argentinas. Y esto es lo trascendente para Masramón; en el Delta entrerriano, donde vascos y catalanes sentaron sus reales en tiempos de la Colonia, transmitieron a sus ascendientes criollos los atributos de su personalidad, que explican una actitud y una conducta histórica frente a los gobiernos centrales del país."

La joventut de tots els temps ha tendit a la iconoclastia. En el seu afany renovador, generalment no admet el criteri dels vells en allò que fa referència a coses d'art, literatura, costums, etc., i, actualment, per la influència del cinema i de la televisió, s'ha estès el costum d'adaptar als corrents actuals les obres d'autors famosos de temps passats. Això és el que Jordi Solé va fer amb l'adaptació de "Maria-Rosa", obra amb la representació de la qual hom va retre, en el Casal de Catalunya, homenatge a Angel Guimerà en el quarantè aniversari del seu traspàs.

Pocs seran possiblement els catalans que en una o altra avinentesa no hagin vist representar aquest drama, un dels millors del nostre genial dramaturg. Per aquells qui hem tingut ocasió de veure l'obra altres vegades, les comparacions són inevitables i se'ns fa costa amunt acceptar sense reserves la innovació, tot i admetre el criteri que cal seguir el camí que segueix la majoria en moltes coses.

Creiem sincerament, però, pel que fa referència a les obres cabdals de la dramaturgia catalana —de cap de les quals hom no pot celebrar encara el primer centenari de l'estrena— que l'intent de modernitzar-les potser sigui prematur, i, en tot cas, qui sap si caldria que fos una fundació o alguna entitat responsable —que ja en tenim— que, analitzant bé els "pros" i els "contres", fes per mantenir, tot posant-les al dia, pel que fa a l'idioma, aquelles característiques essencials que els respectius autors van voler-los-hi infondre.

El personatge central, Maria-Rosa, fou ben interpretat per Antònia Roura de Ruiz; el Marçal, amb alguns alts i baixos, per Jordi Solé-Cavallé, qui també dirigí l'obra; el Badori, correcte, per Joan Andrés; la parella Concepció Lleonart de Seras i Pere Andrés en els Tomasa i Quirze, foren, al nostre entendre, els més encertats; Ricard Pueyo en el Gepa i Julià Peiró en el Calau completaren el repartiment. El conjunt de l'Esbart Dansaire Montserrat va interpretar-hi dues danses tradicionals. Boniques també les gravacions que ens feren escoltar. — Montgrí

Hom anuncia per al 8 de novembre, diumenge, la representació d'una obra de jerarquia en el teatre universal: "Otel·lo", de William Shakespeare, en la traducció catalana de Josep M. de Sagarra.

9296

FESTES DE LA MERCE. — El record de les tradicionals Festes de la Mercè, de Barcelona, originaren el costum de celebrar-les cada any ací Buenos Aires dins la nostra col·lectivitat.

I és al Casal de Catalunya a qui pertany la iniciativa mantinguda, any rera any, fins ara. Les d'aquest any començaren el dissabte 19 de setembre i continuaren durant una setmana fins al 27 en què es clogueren amb un Dinar de Germanor i l'homenatge al genial dramaturg Angel Guimerà en el 40è aniversari del seu traspàs. Donarem una referència sintètica dels actes celebrats.

Una demostració de confraternitat argentino-catalana fou el Festival de la Dansa, del diumenge dia 20, en què actuaren l'Esbart Dansaire Montserrat que dirigeix la senyora Antònia Roura de Ruiz i l'Associació Folklòrica Argentina, cadascuna agrupació amb una sèrie de ballets típics de Catalunya i l'Argentina, molt ben executats i aplaudits per la concurrència.

El dia 25, Jordi Arbonès presentà el poema de Salvador Espriu "La pell de brau", amb interessants comentaris previs a la lectura que en feren alguns integrants de la Secció d'Art Escènic del Casal. Sessió selecta de la qual participaren molts més oients que en la de l'any passat en una sessió semblant sobre el mateix tema.

Altres actes durant la setmana foren un torneig de **canasta** i **bridge**; presentació de modes femenines i de platja; exhibicions de billar i de **bocheta**; espectacle Ballicant fins arribar a l'àpat del 27 i a l'homenatge a Guimerà, la mateixa tarda, amb la representació de "Maria Rosa" de la qual s'ocupa en la secció corresponent el nostre company **Montgrí**.

L'àpat va ser molt concorregut i es féu en el saló-teatre amb quatre rengles de taules al llarg i la presidencial on prengueren seient les autoritats de la casa. A l'hora adient, el president del Casal, senyor Manuel Ripoll, va evocar les nostres festes majors, la de Barcelona, cap i casal, i la dels pobles i poblats de mar i de muntanya; saludà tots els presents i es referí a la necessitat solidària de tots els socis a fi de superar l'actual situació del Casal i fer-ne la llar de tots els catalans sense distinció d'i-

dees polítiques, religioses i socials: tots pel Casal i per a major glòria de Catalunya. La reunió va acabar —com és costum— amb la recitació de versos humorístics (dits rodolins) pel seu autor Lluís Ros, sempre jove d'esperit i amb la flama del patriotisme que el distingeix.

Durant les festes va funcionar una Fira d'objectes i una parada de llibres i publicacions catalanes.

LLEO FONTOVA. — Als quinze anys del traspàs del mestre Lleó Fontova (fill del gloriós actor català del mateix nom amb monument al Parc de la Ciutadella, a Barcelona), qui va ésser un dels millors propulsors de la bona música a l'Argentina, durant prop de mig segle; fundador d'institucions musicals, director de conjunts orquestrals i de cambra, professor a establiments d'ensenyament mitjà, superior i popular, hom té encara el record del seu nom, la seva actuació i l'obra per ell realitzada. Cada any la premsa en fa esment i cada any hom celebra algun acte en memòria de tan estimat difusor de la cultura musical a l'Argentina. Enguany s'ha retut homenatge a la seva gloriosa memòria donant el seu nom a l'aula de música de l'Escola No. 2 del Consell Escolar XVI. La cerimònia tingué lloc el dimarts 29 de setembre davant les autoritats escolars, el Cap de la Divisió Música, de la Direcció Nacional de Cultura i una representació del Consell Nacional d'Educació. Van parlar en elogi de la personalitat de Lleó Fontova, els professors Oviedo, director de l'escola, Morano i Chamorro, els parlaments dels quals foren molt aplaudits i de seguit es procedí a donar el nom del mestre Fontova a l'aula de música i a descobrir un retrat de l'homenatjat i una placa recordatòria. Els fills de Lleó Fontova, Josep-Maria, Maria i Margarida, assistiren a l'acte.

ACTES CULTURALS. — La Comissió de Cultura del Casal de Catalunya ha iniciat el cicle 1964 aquest mes d'octubre amb la preparació de quatre sessions la primera de les quals fou una conversa pel doctor Joan Rocamora, "Impressions de viatge", el divendres, dia 2. Prèvies unes paraules del delegat de Cul-

PAISATGE CATALÀ A MUNTANYA

Fotografiat
RESSORGIMENT,
per Bruguera

tura, senyor Bas-Colomer, el dissertant donà una impressió personal política del que va veure i sentir al nostre país en el viatge que hi efectuà darrerament. Es mostrà sever quant a l'Estat policíac, ferri, de Franco i optimista pel que fa a l'esperit cívic dels catalans, joves i vells. Complement de la conversa foren passades unes diapositives còpsades en diferents indrets de Catalunya pel senyor Romamora, i una sèrie de cançons d'Espinàs, Raimon, etc., molt interessants.

• "Serra i Moret, el mestre", fou la segona conversa anunciada, a càrrec del senyor Isidre Palmada, en què aquest nostre connacional evocà la figura de l'autor de "Ciutadania catalana" a través de les impressions personals còpsades prop de Serra i Moret durant molts anys a Catalunya i, darrerament, en els temps de l'exili de Serra ací l'Argentina. Aquesta conversa tingué lloc el dia 9 prop-passat.

Els dies 16 i 23 havien d'efectuar-se les altres dues sessions anunciades: "Guimerà vist pels homes del meu temps", per Eugeni Judàs, i "Salvat-Papasseit, l'home i el poeta", per Jordi Arbonès.

EXPOSICIO AUDIVERT. — Durant 15 dies, del 2 al 17 d'aquest mes, Pompeu Audvert, artista d'excepció en l'art del gravat, ha tingut exposades en el Saló Anthea una sèrie d'obres que han patentitzat una vegada més el seu alt mestratge. La personalitat del nostre eminent artista continua atraient públic i l'atenció dels crítics que venen, a cada nova mostra, fetes realitats llurs prediccions en la gloriosa trajectòria artística de Pompeu Audvert.

EL DIA DEL "MONTEPIO". — Tal com anunciàrem, el diumenge 5 prop-passat l'Associació Catalana de Socors Mutus "Montepio de Montserrat" va celebrar el seu Dia anual amb festes de cinema al matí en el Monumental (cedit com sempre pel senyor Pau Coll), i, a la tarda, en el Casal de Catalunya, amb ba-

llada de sardanes i diverses atraccions entre les quals una actuació especial de l'orquestra-espectacle Rudy Ventura que va obtenir, en cada obra, grans ovacions tant pel que fa a la part instrumental com a la cantada sincrònicament perfectes. Realment val la pena d'escoltar aquest original conjunt català.

Enguany foren sis els socis del "Montepio" que compliren les noccs d'or amb la institució, entre ells els nostres amics senyors Antoni Vila i Maynou i Felip Forn als quals felicitem.

DE ROSARIO. — Rememoració de l'Onze de Setembre. El Centre Català va celebrar un acte d'homenatge als heroics defensors de les llibertats catalanes durant el lapse 1713-1714 contra els exèrcits coaligats d'Espanya i França que tingueren sitiada la capital de Catalunya durant prop de 14 mesos. Ara ha fet 250 anys. L'acte va realitzar-se el dia 11 de setembre prop-passat. Va iniciar-se amb el cant de l'himne nacional català Els Segadors. Després, el president del Centre, senyor Timoteu Mas, va dir unes paraules al·lusives sobre el significat històric i patriòtic de l'efemèrides que hom evocava. I a continuació el Quadre Escènic del Centre, sota la direcció del senyor Manuel Sunyer, va representar els dos primers actes de l'obra de Tornàs Ribas i Julià "L'Onze de Setembre", en la qual van participar la senyora Rosa M. de Contra, la senyoreta Rosalia Roca i els senyors Fermí Contra, Manuel i Domènec Sunyer, J. Artigau, A. Badia, J. Ferris, A. Perella i C. R. Solé.

• Com a resultat de l'Assemblea general ordinària efectuada pel Centre Català el prop-passat mes d'agost el seu Consell Directiu ha quedat constituït de la següent forma: Timoteu Mas, president; Josep Perella, vice-president; Ramon Roca, secretari; Antoni Badia, tresorer; Jaume Alabern, Jaume Surinyac i Josep Artigau, vocals i Víctor Carbó, sindic.

DE CORDOBA. — Dues artistes catalanes han presentat les seves obres suares en el saló d'exposicions del Jockey Club d'aquesta ciutat: l'escultora Raurich-Saba i la pintora Pura Vilella. La primera resideix ací anys ha i és coneguda i admirada per les seves obres, tant a Córdoba com a Buenos Aires per les exposicions que hi ha realitzat. Pura Vilella, ja consagrada també a Catalunya, ha exposat ací per primera vegada. La mostra ha constituït un succés favorable per ambdues artistes, no solament pel públic que hi ha assistit en forma extraordinària sinó també pels elogiosos comentaris de la crítica especialitzada. Raurich-Saba ha presentat 11 escultures; Pura Vilella 15 pintures i 50 litografies. El cronista de "Ressorgiment" ha parlat amb elles i s'han mostrat contentes de l'èxit aconseguit i ens han manifestat que han estat requerides per a exposar a Buenos Aires: Pura Vilella aquest mateix mes; Carme Raurich-Saba l'hivern vinent. Hem constatat amb satisfacció que la premsa, en parlar d'aquestes nostres artistes compatriotes, ha fet constar sempre que eren catalanes de nacionalitat.

• L'Escola Presidente Justo de la localitat d'Ascochinga, establiment educacional que dirigeix el nostre connacional i amic Mn. Marcel·lí Boixader, va preparar una festa de caràcter folklòric a fi de presentar les danses típiques de Catalunya. I fou l'Esbart Dansaire "Empor-

jà", del Club Català de Córdoba, qui tingué cura de ser-ne l'executor. Així iou preparat un programa en el qual foren compresos els següents ballets populars de la nostra pàtria: "Ball pla", d'Alinyà; "El Patatuf", "Les danses de Vilanova", "El cantrapàs xinxa", el "Ball de cintes", "Ball pla", de Llevaneres, i una Sardana. La notable comesa de l'Esbart català fou aplaudida amb entusiasme pel nombros públic que s'havia congregat a l'Escola en celebració d'un altre aniversari de la seva fundació. Mossèn Boixader, a prec dels seus alumnes, va explicar el significat de l'acte i el dels ballets catalans que s'havien interpretat.

• El destacat actor Adolf Capellades, integrant de la Secció d'Art Escènic del Club Català, ha estat contractat per concurs com a primer actor de La Comedia Cordobesa, organisme oficial de teatre de la província de Córdoba, dependent de la Direcció General de Cultura d'aquest Estat argentí. L'en felicitem.

• La Joventut Mormona, d'aquesta ciutat, s'esmerça en la creació d'un con-

Mestre Jou S. A.

Caixa Postal, 5682

Rua Martins Fontes 99, térreo

Teleg. "Mestrejou"

Tel. 33-3904

SÃO PAULO

(BRASIL)

Herbes Medicinals
TE "TON-KING"

Ceràmica industrial

VINS MESTREJOU

Livrarias Mestrejou, S.A.

Rua Augusta, 2813 - Tel. 804210

Rua 7 de Abril, 172 - Tel. 37-2723

SÃO PAULO

Trav. do Ouvidor, 14 A
Tel. 22-2574

RIO DE JANEIRO

LLIBRES

Representants i Distribuïdors
d'Editorials Estrangeres

VALENCIA. — Per entre els arbres, al fons, el museu de Belles Arts, antic Monestir de Sant Pius.

junt de teatre. A l'efecte, invità el nostre amic Manelic A. Seras a donar en el seu local una conferència sobre principis d'organització i desenvolupament de teatre vocacional. L'acte fou celebrat darrerament en la seu de les esmentades ió-ventuts.

• Del 26 de setembre al 4 d'aquest mes, el Club Català va celebrar les tradicionals Festes de la Mercè amb diversos actes, el primer dels quals fou una conferència pel Mestre César Ferreyra: "Mis impresiones sobre Pau Casals", disertació que tingué un final car als catalans: la interpretació pel Cor de Cambra de la Província, que dirigeix el Mestre Ferreyra, que interpretà una selecció de cançons catalanes. Ens plau de consignar també la representació teatral del dia 27 pels "Més grans" del grup Patufet, de la comèdia en un acte i quatre parts, "El titella pròdig", original de Santiago Russinyol, dirigida per Manelic A. Seras, amb il·lustracions musicals per la pianista senyora Maristany de Bosch, i decorat de Josep Masià. Finalment, el dia 4, hi hagué Audició de Sardanes i Dinar de Germanor.

• Sabem que el Club Català va organitzar un acte rememoratiu de la Defensa de Barcelona del 1713-14, amb motiu del 250 aniversari. No ens n'ha arribat la recensió que esperàvem, possiblement degut al conflicte de Correus i Telecomunicacions.

DE MENDOZA. — Una conferència de Ricard Rossell al Rotary Club de Mendoza ha estat ara editada per aquesta institució. Es tracta de la que hi donà el nostre connacional i amic el 29 d'abril sobre "El Pessebre" de Pau Casals. És un fulletó de 12 pàgines il·lustrat amb la històrica fotografia en què el President Kennedy i la seva esposa, Jacqueline, reberen el Mestre Casals i la seva muller a la Casa Blanca, poc abans que el gran President dels Estats Units perdés la vida en un atemptat criminal, inqualificable per la seva absurditat.

DE MONTEVIDEO. — 250è aniversari de l'11 de Setembre. Aquesta data memorable de la història de Catalunya va ser recordada per "Llar Catalana" el dissabte 12 de setembre. Hom donà lectura del document del Consell Nacional Català situat a Londres i la lletra del seu secretari senyor Josep M. Batista i Roca en què exhorta tots els catalans del món a manifestar-se prop del Mestre Pau Casals, President dels Jocs Florals d'enguany celebrats suara a Perpinyà, i fer-li arribar, junt amb el document, plects de signatures amb la petició que ell sigui el portantveu del poble català prop de l'opinió mundial, del President del Consell d'Europa, del director de la Unesco i del Secretari General de les Nacions Unides. "Llar Catalana" obtingué moltes signatures les quals foren enviades al seu destinatari.

• Sabem que es fan actives gestions a fi de deixar constituïda a Montevideo una delegació d'Omnium Cultural, la benefactora institució catalana per al conreu de la cultura general del nostre país en totes les seves manifestacions. Així que ens arribi la notícia de la seva constitució, en donarem compte als lectors de "Ressorgiment".

9298

DE SANTIAGO (Xile). — Organitzats per la Penya Batibuli, del Centre Català, en celebració del seu 25è aniversari i de l'arribada del vaixell Winnipeg que dugué a Xile el fort dels exiliats catalans que s'hi establiren, van celebrar-se diversos actes el dia 4 d'aquest mes. El programa que n'hem rebut és aquest: a les 11 del matí, visita a la tomba del qui aleshores era President de Xile, Pedro Aguirre Cerda, qui facilità l'anada dels nostres connacionals a aquell país, amb la presència i actuació de l'Orfeó Català. A dos quarts d'una, Audició de Sardanes a l'estatge del Centre, seguit del tradicional Banquet de Germanor col·lectiva. A les quatre: Varietats. I, a les cinc: Festa teatral amb la representació pel Quadre Escènic del Centre de la comèdia dramàtica de Faust Baratta "Camí d'Esperança", sota la direcció de la senyora Maria dels Àngels de Casasses i la intervenció de les senyores Susanna C. de Mustarós i Maria T. de Solà, i els senyors Costa (Josep i Antoni), Solà, Burgos i Mustarós.

INTERNAT "HEIDI"

amb la seva

Escola "San Carlos"

Jocs d'infants - Primària

Anglès - Castellà

Des dels 2 anys

Els vostres fills s'hi trobaran com en una llar catalana

Alvear 602, MARTINEZ F. C. B. M.

T E. 792-5125

Edicions d'Aportació Catalana

Entre tots ho farem tot

I — QÜESTIO DE NOMS - Joan Fuster	\$ 30.—
II — LES LLENGÜES EUROPEES - Jordi Ventura	" 90.—
III — PER LA CONTINUITAT DE LA RENAISSANCE - Manuel Cruells	\$ 45.—
IV — ÚS DE LES LLENGÜES VERNACLES EN L'ENSENYAMENT - (UNESCO)	" 60.—
V — L'HOMI, LA NACIÓ I L'ESTAT - Francesc Maspons i Anglès	" 60.—
VI — ELS ORIGENS DEL CARACTER - Carles Muñoz-Espinalt	" 40.—
VII — ELS CATALANS INDIFERENTS - Manuel Cruells	" 40.—
VIII — ELS CATALANS I L'OCCITANISME - J. V. S.	" 150.—
IX — TOTHOM HA D'ESSER-HI - Francesc Lorenzo Gàcia	" 55.—
X — SENTIT POLITIC DELS CATALANS - Carles Muñoz-Espinalt ..	" 45.—
XI — DIALEG EUROPEU - Manuel Cruells	" 45.—

Preus /specials per a subscriptors

Informacions i comandes a: Servei d'Informació Catalana

DOBLAS 134 - Dt. E/ 99 - 6175

Buenos Aires

La Camionera Mendocina

Càrregues - Paqueteria - Mudances

Servei d'Exprés diari amb camions

entre Mendoza i Buenos Aires i viceversa

MENDOZA - Necochea 494..... Tel. 17299

" - Dipòsit: Patricias Mendocinas 2839

Tel. 18793

BUENOS AIRES - Dipòsit: Moreno 2933 T. E. 97-6014

Confiteria "La Rambla"

PERE A. SALAS & CIA. SOC. DE RESP. LTDA.

FABRICA DE DOLÇOS

(CAPITAL \$ 70.000)

SARMIENTO 861

BUENOS AIRES

TELEF. 35-0195

Festivitat de TOTS SANTS: Els deliciosos PANELLETS de "LA RAMBLA"! I els VINS apropiats, tradicionals

Elaboració diària d'ESPECIALITATS CATALANES

Braços de Gitano Biscuits de la Reina Palos de Jacob

— Els nostres **TORTELLS** són una delícia —

PERSIANES BOMBONERIA FINA - SERVEI DE LUNCH MERENGUES

☐ Comandes per a la Ciutat i per a l'Interior de la República. - Atensem encàrrecs per Telèfon ☐

Lluís Llorens
ESCRIVÀ

AL MIRANTE BROWN 947
Tel. 629 - 9852
MORON F. C. N. D. F. S.

BUENOS AIRES
Ref. Esmeralda 155
45-4848

HORMOVIT H3

CREMA VITALITZADORA

Molts anys de joventut amb
un minut diari d'aplicació de
HORMOVIT H3

LLERS LABORATORIS

ARTICLES DE CONFITERIA

Jaume Guasch & Fills

Soc. de Resp. Ltda.

Casa fundada l'any 1900

Fabricants de Vasos de Paper
per a Cafè, Gelats, Dolços, etc.

LABARDEN 141 al 151 - Bs. AIRES

Telèfons: 91-2800, 2932, 7458 i 9870

JUVEN'S

*La Casa que en Articles
de Vestir per a home està
sempre de moda*

BARTOLOMÉ MITRE, 757

Buenos Aires

ROSARIO - SANTA FE - MENDOZA

CORDOBA - SAN NICOLAS - CONCORDIA

"La Casa de los Tornillos"

SOCIETAT ANÓNIMA COM. I IND.
IMPORTACIÓ

Una Organització al servei de totes les Indústries

Alumini
Corretges
Robineteria
Vàlvules
Empaquetadures

Bronze
Canons per a vapor, gas
i aigua
Bombes - Gomes
Polítics

Coure
Acers
Metall blanc
Níquel
Pedres esmeril

*Gran Assortit en Metalls i Eines
per a Tècnics, Mecànics i Industrials*

Tot el necessari per a Foradar, Roscar i Ajustar
El Millor Servei en el Menor Temps

Casa Central:
Sarmiento i Montevideo

Telèfon 49-6644

BUENOS AIRES

Sucursal:
Rivadavia 363

Tel. 96761

CÓRDOBA

Dipòsit: Ingeniero Huergo 953 a 939

Dr. Joan Llorens

ADVOCAT

ESMERALDA 155, 4arl. pis

T. E. 45-4848

Buenos Aires

CONSULTES DE 17 A 19 HORES

IMPR.
FONTANA;
PRU 796,
BS. AIRES

Registro Nacional
de la Propiedad
Intelectual
N.º 802190

INTERES GENERAL
TARIFA REDUCIDA
Concesión N.º 6136

Correo
Argentino
Casa Central
Suc. 1.º y 2.º
Bs. Aires